

«انرژی‌های تجدیدپذیر و دولت»

[امین کاوئی]

[پژوهشگر اقتصادی]

دیگر جدی نبودن بحث انرژی‌های تجدیدپذیر در سال‌های گذشته «وجود پایدار نهاده گاز» به دلیل سرمایه‌گذاری‌های مناسب در صنعت نفت و گاز، «به‌روزرسانی مناسب‌تر نرخ‌ها در نسبت با تورم سالانه» بوده است که اکنون دیگر هیچ‌کدام محلی از اعراب ندارند. گفتنی است که در دولت فعلی نوع خورشیدی انرژی‌های تجدیدپذیر رشد چشمگیری داشته که نشان از عزم دولت و وزارت نیرو در افزایش سهم این انرژی پاک در سبد انرژی کشور دارد.

«چالش‌های دیگر تجدیدپذیرها»

به غیر از قیمت فروش بسیار پایین برق که انگیزه تولید هر نوع انرژی اعم از تجدیدپذیر یا تجدیدناپذیر را می‌گیرد، تولید انرژی تجدیدپذیر مثل خورشیدی مشکلات دیگری هم دارد.

به عنوان مثال، نبود منابع عمرانی کافی و پایین بودن انگیزه سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به دلیل فضای نامساعد کسب‌وکار و موانع اداری از دلایل به تأخیر افتادن و کند بودن جریان سرمایه‌گذاری در بخش انرژی و صنعت برق بوده است. تحریم و نبود فناوری بومی تجهیزات مثل باتری یکی از موانع اصلی دیگر بر سرگسترش برق خورشیدی است که دولت نشان داده تا حد خوبی در بخش خورشیدی قابل مدیریت است. هرچند در این سال‌ها چالش‌های زیرساختی و تحریمی سنگین بوده، اما وزارت نیروی دولت فعلی با تدبیر قابل تقدیری توانسته مسیر توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر را هموار کند. اقدامات عملی مانند حذف بوروکراسی‌های زاید صدور پروانه، تصمیم خرید ۲۰ ساله برق خورشیدی با نرخ‌های تشویقی و تخصیص تسهیلات ارزی به واردات پنل‌های مربوطه، نشان‌دهنده اراده مجموعه دولت است. فراهم کردن سازوکار سرمایه‌گذاری و شروع فناوری‌های بومی باتری در ایران از اقدامات امیدبخش این حوزه است. باید اضافه کرد که بدون تعدیل ساعتی مصرف در ساعات اوج در تابستان با هر میزان از تولید انرژی به مشکل می‌خوریم و این مشکل جز با شناور شدن و گران‌تر بودن قیمت در ساعات اوج مصرف امکان‌پذیر نیست.

امروزه در جهان که ظرفیت نیروگاه‌های تولید برق براساس توان مصرفی در اوج قله طراحی شود، چون صرفه اقتصادی وجود نخواهد داشت. در عوض معمولاً سعی می‌شود، قدری تیزی قله با راهکارهای قیمتی کند شود تا قطعی پیش نیاید. قبوض جدید برق هم نشان از حرکت درست دولت به این سمت دارد. به جز شناورسازی و عادلانه کردن قیمت انرژی مصرف‌کننده، دولت می‌تواند با تسهیلات مناسب هدفمند ریالی و ارزی و معافیت‌های مالیاتی منابع را تا حدی به سمت تولیدکنندگان انرژی تجدیدپذیر هدایت کند.

انرژی و به طور خاص صنعت برق کشور ما همراه ناترازی‌های طی دهه‌ها پیش‌آمده‌ای که امروز سر باز کرده، نیازمند توجه و دقت فراوان سیاست‌گذار است. تولید برق در همه‌جای جهان یک صنعت سرمایه‌بر است و هزینه تولید کم و بیش یکسانی را طلب می‌کند. در کشور ما به دلیل عادت که سیاست‌گذار به فروش برق ارزان خصوصاً برای مصرف خانگی داشته است، حجم تولید نتوانسته پایه‌ای رشد سریع حجم مصرف برق رشد کند و نتیجه این ناترازی، قطعی روزانه‌ای شده که هم‌اکنون شاهد آن هستیم. متأسفانه در دوران وفور دهه‌های قبل هم برای کاهش فرسودگی به دلیل فناوری قدیمی و نیز جبران استهلاک تجهیزات صنعت برق هم در سمت نیروگاه و هم در مسیر توزیع به اندازه کافی سرمایه‌گذاری انجام نشده که مشکل ناترازی را تشدید کرده است. این امید وجود دارد که با رویه‌های پیگیری‌شده در دولت جدید، تشکیل سرمایه خالص در بخش برق خصوصاً برق تجدیدناپذیر، رشد چشمگیری پیدا کند.

«انرژی تجدیدپذیر به درد امروز ما می‌خورد؟»

رشد جوامع همزاد پیدایش مسائل توسعه پایدار و بالا رفتن اهمیت محیط زیست شده است. اگرچه کشور ما در مراحل ابتدایی صنعتی شدن است و هنوز با این مباحث درگیری پیدا نکرده است، اما هم با گسترش شهرنشینی و نیز با محدودیت‌های تولید محصول در کشورهای مقصد دریافت‌کننده کالا، به تدریج در کشور ما هم اولویت این مباحث افزایش خواهد یافت. انواع انرژی تجدیدپذیر که برای شرایط کشور ما برق خورشیدی‌اش بکرو مطرح و به صرفه است (انرژی برقی نیز به دلیل ماهیت خود امکان مصرف همیشگی را ندارد و به علاوه تابع میزان نزولات جوی است)، چند صباحی است که بر سر زبان‌ها افتاده است. در روز و تابستان هزینه تولید که در مناطق مختلف بین ۴ تا ۸ سنت است تفاوت زیادی با نیروگاه‌های حرارتی متصل به منبع بزرگ سوخت‌های فسیلی ما ندارد، اما با وجود این، امروز حداکثر ۲ درصد از کل تولید برق ما از نور خورشید تأمین می‌شود. علت این است که بیشترین سهم هزینه و تأمین مالی انرژی خورشیدی نه از نهاده و سوخت که در پنل و باتری آن است و با قیمت‌های ناچیز برق در ایران، تاکنون تولید انرژی خورشیدی جذاب نبوده است. با ادامه شرایط فعلی این احتمال وجود دارد که بسیاری از افراد و بنگاه‌ها به سمت خودکفایی در تولید برق مصرفی خود از طریق پنل‌های خورشیدی بروند. همین غیرمتمرکزسازی به دلیل پخش شدن شبکه تولید و نزدیکی به محل مصرف نهایی، باعث کاهش میزان اتلاف شبکه برق تا حد ۱۵ درصد خواهد شد که رقم بسیار بزرگی است. علل

